

שאלון שביעות רצון מסגנון חיים (LESS)

אמבר ענת, 1999

**הקשר שבין נחישות- עצמית ומיקוד שליטה
לבין שביעות רצון מסגנון חיים של אנשים עם פיגור שכלי
החיים בבית ובהוסטל**

ענת אמבר

עבודת גמר המוגשת כמילוי חלק מהדרישות
לקבלת התואר "מוסמך"

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה ללימוד רווח ובריאות
בית הספר לעבודה סוציאלית

נובמבר, 1999

נספחים

נספח מס' 1 - שאלון דמוגרפי

תאריך: _____ .

מין: ז / נ

גיל / שנת לידה _____ .

מסגרת מגורים: בית / מסגרת לדיור קהילתי (שם המסגרת _____)

משך זמן המגורים בדיור הקהילתי: _____ .

מצב משפחתי של ההורים: נשוי / גרוש / אלמן / רווק .

מספר אחים ואחיות: _____ .

עיסוק האם: _____ .

עיסוק האב: _____ .

מסגרת תעסוקתית: _____ .

רמת תפקוד: _____ .

שאלון לבדיקת שביעות רצון מסגנון חיים (LESS)

היל, צ'דסי-ראש (Heal&chadsey-rusch'1982)

שאלון למדידת שביעות רצון מסגנון חיים

LIFESTYLE SATIAFACTION SCALE

למראיין: אמור את המשפט בהא לאט ובצורה ברורה:
אני רוצה לשאול אותך כמה שאלות על איך אתה בדרך כלל מרגיש
לגבי איפה שאתה גר. אין תשובות נכונות ולא נכונות.

את תשובת המרואין דרג באמצעות סולם בין 5 דרגות:

+2 = חיובית מאד

+1 = חיובית

0 = נטרלית

-1 = שלילית

-2 = שלילית מאד

* כשמופיע כוכבית ליד השאלה, העז בצירוי הפרצופים

* 1. האם אתה מרוצה מהמגורים כאן? או

האם אתה מרוצה מהבית בו אתה גר עכשיו?

ממה אתה מרוצה כאן? _____

ממה אתה לא מרוצה כאן? _____

2. האם אתה יכול לחשוב על מקום טוב יותר לגור בו? איפה זה יהיה? דוג את תשובת המרואין כ"לא" (-1), אם לא היה מסוגל להצביע על אלטנטיבה למקום המגורים הנוכחי.
3. איפה גרת לפני שהגעת לכן? _____
האם אהבת יותר את מקום ההוא (+) או כאן (-)?
_____ מדוע?
4. האם אתה אוהב את האוכל כאן?
5. האם אתה יכול לחשוב על מקום לגור, שם יהיה אוכל יותר טוב? איפה זה יהיה? _____
דרג את תשובת המרואין כ"לא" (-1), אם לא היה מסוגל להצביע על אלטנטיבה למקום המגורים הנוכחי.
- * 6. עם מי גר כ (השם או אן)? (השותף או השותפים לחדר)

- האם אתה אוהב לגור עם (השם או השמות שציין)?
7. האם היית רוצה יותר לגור עם מישהו אחר? עם מי היית רוצה?

- דרג את תשובת המרואין כ"לא" (-1) אם לא היה מסוגל להצביע על אלטנטיבה עם מי רוצה לגור.
8. האם אתה אוהב השכונה כאן?
9. האם אתה יכול לחשוב על שכונה אותה היית אוהב יותר? איזו? או איפה היא נמצאת? _____
דרג את תשובת המרואין כ"לא" (-1), אם לא היה מסוגל להצביע על שכונה אחרת.

מה אתה עושה בזמנך החופשי , בשעות הפנאי ?

10. האם אתה מרוצה (האם אתה מאושר) ממה שאת עושה

בזמנך הפנוי ?

11. האם יש לך מספק דברים לעשות בזמנך הפנוי?

12. האם היית רוצה להנות מזמנך הפנוי יותר ? או האם היית רוצה

להנות יותר בזמנך החופשי ?

מיהם חבריך כאן?

13. האם יש לך כאן מספיק חברים ?

14. האם היית רוצה שיהיו לך יותר חברים ?

15. האם אתה יכול לחשוב על מקום מגורים שבו יהיו לך יותר

חברים ? איפה זה יהיה ?

דרג את תשובת המרואין כ"לא" (-1) , אם לא היה מסוגל

להצביע על אלטרנטיבה .

16. האם אתה יכול לפגוש מספיק את חבריך?

מי אחראי עליך כאן?

(למראיין נסה יתכן שהמרואיין משתמש במילה אחרת במקום

"אחראי") , יתכן שהוא יציין יותר משם אחד)

* 17. האם אתה אוהב אותו?

עכשיו , אני הולך לשאול אותך על כמה דברים שנקראים שירותים

בהם אתה משתמש

18. האם אתה מרוצה מהרופה שלך ?

19. האם אתה מרוצה מרופא השיניים שלך?

20. האם אתה מרוצה מהספר שמספר אותך?

21. האם אתה מרוצה מחנות המכולת ומחנויות אחרות שבסביבה
ושבהן אתה קונה ?

האם אתה משתתף באיזשהם שיעורים (חוגים לימודיים)?

22. אם השיב "כן" : האם אתה מרוצה מאותם שיעורים?

אם השיב "לא" : האם יש שיעור שהיית רוצה ללמוד? איזה
(מראיין שים לב! אם השיב "לא" (כלומר אינו משתתף בשיעורים)
_סמן תשובה חיובית (+) אם לא ציין שיעור שהיה רוצה ללמוד.
ותשובה שלילית (-) באם ציין שיעור שהיה רוצה ללמוד .

האם אתה עובד במקום כל- שהוא ?

23. אם "כן" : האם אתה אוהב את מקום העבודה שלך? או

אם "לא" : האם אתה רוצה שיהיה לך מקום עבודה ללכת
איליו ?

(מראיין שים לב! אם השיב "לא" (כלומר אינו עובד) _סמן תשובה
חיובית (+) אם לא ציין שהוא רוצה מקום עבודה. ותשובה שלילית(-)
באם _ציין שהיה רוצה מקום עבודה .

24. קודם שאלנו על הרפוא שלך , החנויות שאתה קונה בהם

ודברים אחרים שקוראים להם "שירותים". האם אתה

מרוצה מכל השירותים האלה?

מהם הכללים (כללי ההתנהגות) שאתה צריך לשמור עליהם בגלל

שאת גר כאן ?

(מראיין : מיד כשהמשיב מזכיר כלל, שאל אותו) :

25. האם אתה מרוצה מהכלל הזה?

26. האם היית יכול לחשוב על כלל אחר ? והמכלל הזה , האם

מרוצה?

27. האם אתה מרוצה ממגוריך כאן?

28. האם היית רוצה לחזור ל.....(בשאלה 3 ציין

מהיכן בא)?

מדוע _____ ?

נספח מס' 6: מתאמים בין תתי-סולמות שאלון שביעות רצון מסגנון

חיים

שביעות רצון כללית	שביעות רצון משירותים	שביעות רצון מחברים וזמן פנוי	שביעות רצון מהקהילה	
0.54379 0.0001	0.20585 0.0670	0.34043 -0.0020	1.00000 0.0	שביעות רצון מהקהילה
0.34673 0.0016	0.17766 0.1149	1.00000 0.0	0.34043 0.0020	שביעות רצון מחברים וזמן פנוי
0.36167 0.0010	1.0000 0.0	0.17766 0.1149	0.20585 0.0670	שביעות רצון משירותים
1.00000 0.0	0.36167 0.0010	0.34673 0.0016	0.54379 0.0001	שביעות רצון כללית
0.26807 0.0162	0.36211 0.0010	-0.03376 0.7662	0.19407 0.0845	שביעות רצון מעבודה

לוח מס' 3 . השוואת עיסוק האבות לפי מסגרות המגורים של ילדיהם.

גמלאית	ניהולי	חופשי	פקידותי	פועל	עיסוק האב
					מסברת מגורים
18	3	5	8	6	בית
24	2	6	2	5	הוסטל

ביחס למסגרות התעסוקה של הנבדקים קיים הבדל בין שתי הקבוצות. כל הנבדקים הגרים בבית עובדים במרכזי שיקום, בעוד ש-6 מדירי ההוסטל עובדים במרכזי שיקום, 9 מהם עובדים במע"ש ו-25 עובדים בתעסוקה נתמכת בשוק העבודה החופשי ($\chi^2=59.5$, $P=.001$)

כלי המחקר

המידע נאסף באמצעות שלושה שאלונים , שפותחו בעבר ושמשו במחקרים קודמים:

שאלון בחירה וקבלת החלטות לבוגרים בעלי נכות אינטלקטואלית של סטנקליף (STANCLIFF,1995) . ראה נפח מס' 2.

שאלון זה מתבסס בחלקו על שאלון איכות החיים של שלוק (Suchalock,1990) , ומיועד לבדוק נחישות עצמית .

השאלון כולל שאלות לבדיקת בחירות , שעורך האדם בעל הפיגור השכלי בתחומי החיים הבאים :

1. פעילויות ביתיות , צוות, הורים ואנשים אחרים עימם האדם גר.
2. כסף והשימוש בו.
3. בריאות .
4. פעילות חברתית , גישה לקהילה ומערכות יחסים אישיות .
5. עבודה/פעילות יומית .

השאלון הראשוני כלל 64 פריטים ולאחר בדיקה אמפירית נותרו 26 פריטים , המהווים את הגרסה הסופית של השאלון . ניתן לענות

על הפריטים על ידי דרוג התשובה על סולם בן שלוש דרגות , לדוגמא : הפריט – כאשר אתה קונה את בגדיך , מי מחליט איזה בגדים לקנות ? הקטגוריות- 1. אחרים מחליטים בדרך כלל , או שאחרים קונים בגדים למעני .

2. בדרך כלל אני בוחר את בגדי עם עזרה (למשל: מישהו הולך איתי בדרך כלל) .

3. אני מחליט. אני קונה את בגדי ללא עזרה .

מהימנות אלפא של השאלון הייתה 0.81.

הנוסח העברי הוכן על ידי כותבת העבודה ומהימנות התרגום
נבדקה על ידי שני אנשי סגל של האוניברסיטה .

לוח מס' 4. ממוצע תת-סולמות שאלון הבחירה .

אלפא	מקסימום	מינימום	ס"ת	ממוצע	תת סולמות
.52	2.77	1.4	.33	2.06	בחירה בבית
.51	3.00	1.0	.45	1.86	בחירה לגבי כסף והוצאות
.43	3.00	1.0	.50	2.38	בחירה בענייני בריאות
.54	3.00	1.0	.45	2.42	בחירה לגבי חברים וזמן פנוי
.26	2.66	1.0	.38	1.93	בחירה ועבודה
.75	2.76	1.6	.26	2.13	כולל

לוח מס' 4 מביא נתונים פסיכומטריים של שאלון הבחירה , ציון גבוה בשאלון פירושו בחירה רבה ולהפך. מהימנות אלפא של השאלון במחקר הנוכחי היא .75. והנה מספקת ודומה לזו של השאלון המקורי (.81), בעוד שמהימנות תת הסקלות הנה נמוכה (ראה לוח מס' 4). הסבר אפשרי לכך הוא היותן מונות מספר מצומצם של פריטים. המתאמים בין תת סולמות השאלון מובאים בנספח מס' 3.

ב.שאלון מיקוד שליטה פנימי – חיצוני למבוגרים (ANS-LE)

של נוסקי ודיוק (Nowicki & Duke, 1974) ראה נספח מס' 4. שאלון זה מתבסס על השאלון לבדקת מיקוד שליטה אצל ילדים של נכתבו באופן כזה שניתן יהיה להשיב עליהם על ידי אדם בעל יכולת קריאה של כתה ה'. כמו כן ניתן להקריא לנחקר את השאלון. על הפריטים יש לענות בכך/ לא. השאלון בודק מיקוד שליטה על ידי הצגת פריטים, המייחדים סיבות לאירועים לאדם או לסביבתו ולמקרה, בהקשרים הבאים:

1. מתייחס לאמונה בעבודה קשה כבעלת השפעה על תוצאות חיים שונות.
 2. הדגשת מזל כנושא עיקרי .
 3. התמקדות בתפיסת השליטה האישית לעומת חוסר אונים.
 4. מתייחס לתחושת פטליזם בעיקר בכל הנוגע לקבלת החלטות.
 5. מדגיש תפיסות לגבי שליטה בהתייחס לדמויות סמכותיות.
 6. מתייחס לאינדיקטורים לגבי תפיסה עצמית כולל פריטים המתיחסים ליכולת קוגניטיבית ופיזית.
 7. משקף שליטה בכל הנוגע לאירועים ובחירות .
 8. מדגיש שליטה בפעילויות של הפרט ותפיסה של אחרים .
- מהימנות השאלון נבדקה והנתונים נאספו מ-766 נבדקים השאלון הנו מבוסס מבחינה פסיכומטרית: מהימנות spilt-half נעה מ-74. עד 86. מהימנות test-retest כעבור שישה שבועות הייתה $r=.83$.
- השימוש בשאלון מיקוד השליטה פנימי-חיצוני למבוגרים (ANS-IL) בקרב אוכלוסייה של בוגרים ומבוגרים עם פיגור שכלי, נבדק על ידי וומאייר (Wehmeyer, 1993, 1994b) ונמצאו, תקיפות מבנה וניתוח גורמים זהה לזה, שנמצא בקרב אוכלוסיות ללא נכות. שאלון זה נבדק ונמצא מתאים לבדיקת אנשים עם פיגור שכלי.
- בלום (ז"ל) חוקר ישראלי, אשר עבד עם סטפן נווסקי (Stephen Nowicki) כותב השאלון במחלקה למחקר באוניברסיטת "אימור", אטלנטה ג'ורג'יה בארה"ב ונתקבל באמצעות קשר אישי עם ס. נווסקי.
- המייצגות מיקוד שליטה חיצוני. בצד כל פריט בשאלון מצוינות התשובות –"כן" או "לא", המהוות את התשובה החיצונית לפריט. בכל פעם שהנבדק מסכים עם מפתח השאלון, הדבר נחשב

כתשובה חיזונית . הציון הסופי נקבע על ידי סיכום כל התשובות, שהיו בהסכמה עם מפתח השאלון – " כן" או "לא" . ככל שהציון גבוה יותר , כך הנבדק נוטה יותר למיקוד שליטה חיזוני ולהפך .

בשאלון מיקוד השליטה המקורי מהימנות Spilt half נעה מ-74 . עד 86 . בניתוח השאלון במחקר הנוכחי נתקבלה מהימנות אלפא של 48 . בניסיון להעלות את מהימנות השאלון הוצאו פריטים בעלי קשר שלילי עם הסה"כ , דבר שהעלה את מהימנות השאלון לרמה סבירה של 61 .

ממוצע השאלון המקוצר היה 11.23 (ס"ת=3.8 , תחום 21-3) .

ג.שאלון לבדיקת שביעות רצון מסגנון חיים

(Lifestyle Satisfaction) של –היל , צ'דסי-ראש ונובק , אשר פורסם על ידי היל וצ'דסי-ראש

(Heal & Chadsey-Rusch 1982) ראה נספח מס' 5 . שאלון זה פותח על מנת להעריך שביעות רצון של אנשים עם פיגור שכלי ממסגרת מגוריהם , מיקומה בקהילה ומשירותים הנלווים . השאלון מחולק לחמישה תת סולמות הבודקים את התחומים הבאים :

1. שביעות רצון מהקהילה .
2. שביעות רצון מחברים ומהזמן הפנוי .
3. שביעות רצון משירותים .
4. שביעות רצון משירותים .
5. שביעות רצון מעבודה .

שאלון ה- LSS נלקחה מתוך שאלון רחב יותר לבדיקת שביעות רצון ממגורים (Residential Satisfaction Scale) RSS שנכתב על ידי נובק , היל , פליווצקי ולידלאו

(Novak, Heal, Pilewski & Laidlaw, 1980) להערכת שביעות רצון של אנשים עם פיגור שכלי ממגוריהם . השאלון המקורי מכיל 50 פריטים לאחר בדיקה אמפירית צומצם השאלון ל-28

פריטים . תשובת המרואיין מדורגת באמצעות סולם בן חמש דרגות אשר מצוייננות באופן הבא : חיובית מאוד = +2 , חיובית = +1 , ניטרלית = +1 , שלילית = -1 , ושלילית מאוד = -2 . מהימנות אלפא של השאלון היא 0.85 .

השאלון תורגם לעברית ותוקף על ידי חיה שוורץ מאוניברסיטת בר-אילן .

לוח מס' 5 . נתוני תת-סולמות שאלון שביעות רצון מסגנון חיים .

אלפא	מקסימום	מינימום	ס"ת	ממוצע	תת סולמות
.72	13.33	-7.77	5.30	5.42	שביעות רצון מהקהילה
.67	11.66	-13.33	6.38	1.54	שביעות רצון מחברים וזמן פנוי
.48	18.57	-1.42	4.06	9.01	שביעות רצון משירותים
.47	16.00	.00	3.34	8.20	שביעות רצון כללית *
.54	48.50	-6.66	13.48	24.17	שביעות רצון כוללת **

* שביעות רצון כללית – מתייחסת לשאלות כלליות לגבי שביעות הרצון מסגנון החיים , כגון : "האם את/ה אוהב/ת לגור כאן?"

** שביעות רצון כוללת – מתייחסת לסך כל חמשת תת סולמות השאלון .

בלוח מס' 5 מובאים נתונים פסיכומטריים של שאלון שביעות רצון מסגנון החיים , ציון כל סולם בנוי משקלול הפריטים המרכיבים אותו . ככל שציון הסולמות גבוה יותר , כך שביעות הרצון מסגנון החיים גבוהה יותר . המתאמים בין תת סולמות השאלון מובאים בנספח מס' 6 . מהימנות השאלון הכללית במחקר הנוכחי היא 0.78 . ונמוכה מעט מזו שנמצאה במקור (0.85) .